

Landboreformerne 1788

- Udviklingen foregik i Danmark relativt fredeligt i forhold til den Franske Revolution 1789
- Frihedsstøtten på Vesterbrogade fortæller om landboreformerne
- Det gamle system med få store godser begyndte ikke at kunne betale sig
 - Det var problematisk for bønderne både at arbejde for herremanden om på deres egen jord
 - Godsejerne kunne se fordele i at sælge den fjernest liggende jord til fæstere, så de selv kunne dyrke den
- Udviklingen splittede bondestanden
 - En gruppe husmænd og jordløse bønder, som nu måtte at sælge deres arbejdskraft til godsejerne, der så fik stabil lavtlønnet heltidsarbejdskraft
 - Stor middelklasse af selvstændige og selvbevidste selvejerbønder
 - Kom til at præge samfundet økonomisk, politisk og kulturelt i 1800-tallet og langt ind i 1900-tallet
- Denne udvikling kom på længere sigt til at afskaffe enevælden om indføre demokratiet

Baggrund for landboreformerne

- I 1731 var bønderne blevet pålagt endnu en restriktion
 - Stavnsbåndet blev indført
 - Bønderne hørte til på det gods, hvor de blev født
 - De skulle blive fra de var 14 til 36 år. Senere blev aldersgrænsen skubbet fra 4 til 40.
- Baggrunden var dårlige tider i landbruget
 - Man ville forhindre arbejdskraften i at rejse andre steder hen, da det var vanskeligt at få fæstegårdene besat
- Stavnsbåndet betød, at man reelt ikke kunne flytte, for når man var 40, nærmede man sig gennemsnitslevealderen og var måske bundet af familiebånd
- Stavnsbåndet kan opfattes som det gamle feudale systems sidste krampetrækning
- Fra midten af 1700-tallet havde Danmark økonomisk højkonjunktur
 - Delvist fremkaldt af mange krige mellem Europas stormagter (gav gode afsætningsmuligheder for neutrale landes produkter)
 - Landbrugsproduktionen steg markant
 - Godsejerne interesserede sig for foranstaltninger til forbedring af produktionen
- Godserne dyrkede stadig større områder, og derfor var fæstebønderne nødt til at arbejde op mod 3-4 dage om ugen
 - Hoveriet var forhadet, fordi det ødelagde bøndernes egen produktion (specielt såning og høst)
- I 1755 opfordrede kong Frederik V landets borgere til at indsende forslag til, hvordan landet kunne blomstre
- I 1755 blev der nedsat en kommission, der skulle arbejde for en forbedring af landbrugsproduktionen (intet blev i første omgang ført ud i livet)
 - Landsbyfællesskabernes ophævelse
 - Udfyltning af gårde
 - Udbredelse af selveje
 - Afskaffelse af hoveri

- Stavnsbåndets ophævelse
- Bondens frigørelse fra godsejernes juridiske kontrol
- I 1770-72 blev der under Struensess reformstyre gjort forberedelser til stavnsbåndets ophævelse + øvre grænse for hoveriet
 - Disse forandringer blev dog bremset under styret i 1772-84 (kun interesseret i tekniske forbedringer)
- Loven om udskiftning fra 1781 satte gang i den udvikling, at nogle af gårdene, der siden middelalderen havde ligget samlet i landsbyen, flyttede ud - gårdenes jorde blev samlet omkring selve bedriften.
 - Kaldes "udskiftningen"
- 1784: Frederik VI overtager tronen efter Christian VII (sindssyg) og sætter skub i reformen
 - 1787: Bøndernes retsstilling over for godsejerne sikres og bønderne bliver personligt frie
 - 1788: Stavnsbåndet ophæves
 - 1799: Øvre grænse for hoveriet. Det bestemmes, at hvor hoveriet er erstattet af en pengeydelse kan det ikke genindføres
- Godsejerne var ivrige efter at sælge deres jord til bønderne
 - I 1815 var $\frac{2}{3}$ af bønderne selvejere
- Der opstod pengeinstitutter, som kunne hjælpe bønderne med finansielle nødvendigheder og lån i forbindelse med at overtage jorden
- Skoleloven fra 1814 sikrede undervisningspligt i 7 år samt ret til gratis offentlig skolegang

Indfødsretten 1776

- 1770-72: Den tyske læge Johan Friederich Struensee regerede i kong Christian VII's navn
 - Fik stor indflydelse på dansk politik
- 1772: Struensee blev fældet ved et kup og dømt efter kongeloven (af 1665)
 - Han blev halshugget, radbrækket og sat på hjul og støjle til skræk og advarsel
 - De fleste af hans mange reformer blev afskaffet, dog bibeholdt man trykkefriheden
- En stor del af den danske embedsadel var tysk, og man indførte derfor indfødsretten i 1776 som en reaktion på Struensees tyske styre
 - For at kunne få en embede i helstaten Danmark-Norge, Slesvig og Holsten skulle man være født i et af disse lande
- Den danske helstat var en multinational og flersproglig stat, hvor der blev talt dansk, norsk, tysk og frisisk
 - Det adskilte ikke folkeslagene, hvilket sprog de talte, for de var alle kongens undersåtter
 - En egentlig nationalfølelse kendte man formodentlig ikke før i 1800-tallet
- Ytringsfriheden blev udnyttet af fremskridtsvenlige borgerlige
- I 1799 kom Trykkefrihedsforordningen = censur
 - En række radikale skribenter blev ofre for den censur (straffet med udvisning, fængsel eller livsvarig censur)

Udenrigspolitik 1720-1814

- Slutningen af 1700-tallet bliver kaldt den florissante, den blomstrende, handelsperiode pga. danske købmænds store handel med krigsførende nationer

- Revolutionskrigene gik over i napoleonskrigene
- Det blev stadig vanskeligere for Danmark at opretholde den praksis om handel
- Danske orlogsskibe blev sat til at eskortere handelsskibene
 - Medførte et sammenstød med England, verdens førende sømagt
- For ikke at stå alene indgik Danmark et væbnet neutralitetsforbund med Sverige, Rusland og Preussen (alle neutrale)
- Dette opfattede England som en provokation, og i 1801 sejlede England med en kæmpemæssig flåde ind i Østersøen for at ordne forholdene
- Danmark havde en meget betydelig flåde, dog ikke i sammenligning med den engelske
- Den svenske og den russiske flåde kunne ikke nå at komme frem, og Danmark stod alene i det første slag: Slaget på Reden
 - Den danske flåde blev lagt i en flydende fæstningsvold uden for Københavns havn
 - England sejrede i slaget (Nelson var næstkommanderende)
- Det danske nederlag blev i Danmark opfattet som en halv sejr / uafgjort
- Danmarks forbund ophørte kort efter, da Rusland trak sig ud
- Under napoleonskrigene valgte Napoleon i 1806 at udsætte England for en fastlandsspærring (at forhindre dem i at handle med europæiske lande ved at lukke havnene for engelske skibe)
- Den dansk-norske flåde blev af englænderne opfattet som en trussel, og den engelske regering forlangte den danske orlogsflåde udleveret
- Det kunne den danske regering ikke gå med til, så i 1807 ankom englænderne igen
 - Valgte en anden taktik
- Landsatte tropper og omringede København
- Englænderne påbegyndte verdenshistoriens første terrorbombardement af civilbefolkningen
- Efter tre dage (store dele af byen lå i ruiner) var den danske regering mør, og englænderne sejlede væk med hele den danske orlogsflåde
- Danmark valgte at alliere sig med Napoleon, og 1807-1814 kaldes englandskrigen, selvom der ikke var egentlig krigshandlinger
- Danmark gik fallit pga. store økonomiske omkostninger ved Napoleon-alliancen samt store udgifter til hæren og dårlige betingelser for handel
- Der opstod inflation - i 1813 var der total pengeombytning: Én ny rigsdaler for seks gamle
- Ved fredsslutningen efter napoleonskrigene i 1814 mistede Danmark Norge til Sverige, og de blev sammen indtil Norge opnåede selvstændighed i 1905

Dansk guldalder?

- 1800-1850 kaldes Guldalderen
 - Knytter sig alene til udviklingen inden for litteratur og kunst
- Ikke meget guldalder:
 - Statsbankerot, vi mister Norge, stor fattigdom, indskrænkning af ytringsfriheden
- Der opstår en nationalromantisk strømning som reaktion på katastroferne (inden for litteratur og billedkunst)
- "Hvad udad tabes skal indad vindes"
- De tyske stater blev efter fredsslutningen efter napoleonskrigene lovet, at der skulle oprettes stænderforsamlinger i landene i Det Tyske Forbund.

- De gamle havde ikke haft stor magt og kun blev indkaldt, når staterne var i krise
- Der blev oprettet fire stænderforsamlinger:
 - Holsten, Slesvig, Jylland, Øerne